

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 26. Ut kommer hvarje Söndag. Göteborg den 27 Juni 1858. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. XII årgången

Danielo Petrowitsch, furste af Montenegro.

Montenegro och dess furste Danielo Petrowitsch.

Hela Europas uppmärksamhet är i närvarande tidpunkt esomoftast riktad mot det fjerrbelägna Montenegro, hvilket i sig sjelf obetydliga land nu anses kunna gifva anledning till de betänkligaste förvecklingar.

Det så mycket omskrifna Montenegro är beläget invid yttersta gränsen af den turkiska provinsen Öfre Albanien samt gränsar på andra sidan, eller i vester, till österrikiska provinsen Dalmatien. Befolkningen är af den slaviska stammen med servisk dialekt och grekisk religion. Den utmärker sig för sin utomordentliga tapperhet, är därför fruktad af alla sina grannar samt bildar ett slags republik, hvars högsta öfverhufvud, "Wladikan", i sin person förenat landets högsta både andliga och världsliga värdighet eller på en gång varit dess furste och biskop.

Den nuvarande fursten öfver Montenegro, *Danielo Petrowitsch Njegusch*, är född 1828 och har studerat i Wien, der han ännu uppehöll sig år 1851, då underrättelsen om hans företrädares död träffade honom. Det är påtagligen af hans vistande i nämnde land, man har att förklara hans ofta ådagalagda förkärlek för Österrike, hvarom vi redan i föreg. nummer talat.

Men furst Danielo har emellertid — rätt så furste han skall vara — likväl icke så fullkomlig frihet att göra och låta efter eget behag, som han skulle vilja. Han eger nemligen en s. k. "skyddsherre" i Rysslands kejsare, en skyddsherre, af hvilken han tillochmed ej håller sig för god att mottaga en årlig pension. De Montenegrinska furstarne hafva häremot alltid varit förbundne, att vid sitt tillträde till regeringen infinna sig i Petersburg för att der mottaga kejsarens bekräftelse och med detsamma erhålla en eller annan lärdom för framtiden.

År 1852 återvände furst Danielo från sin resa till Petersburg, men började, trots det ryska inflytandet, sin regering med flera berömvärda reformer.

Så afskaffades bland annat de förut öfliga hemliga angifvelsena samt de hemliga af rättningarne. De hittills gällande företrä-

dena för regerande furstens familj upphörde, och samma lag skulle vara gällande för både fattiga och rika, hvarförutan också utlofvades att samla de spridda lagarne i en allmän lagbok.

Ett annat påbud derom, att man skulle bibehålla fred med Turkarne väckte ej samma belåtenhet, som nyssnämnda förändringar; ty de goda Montenegrinerna hafva en medfödd benägenhet för plundringståg och ha, vid tillfredsställandet af denna sin hufvudpassion, med synnerlig förkärlek kastat sig in på Turkarnes område.

Montenegro är nemligen sjelf ett fattigt och ofruktbart land; men inom turkiska gränsen ligga deremot bördiga, inbjudande fält, som med oemotsändlig makt locka Montenegrinern till sig. Man kan derföre knappast säga att det någonsin varit någon pålitlig fred mellan Montenegro och Turkiet, och tillochmed de båda ländernas gränslinier ha varit underkastade ständiga förändringar; ithy att än Montenegrinerna utvidgat sitt område, och än Turkarne sitt.

År 1852 utbröt emellan de båda folken ett formligt krig, der furst Danielo med kallblodigt mod bjöd den ryktbare fältherren Omer Pascha spetsen. Danielo ådagalade härvid sjelf en ej vanlig fältherretalang och förde i flera blodiga drabbningar personligen högsta befälet. Striden slutades till Montenegros förmån, sedan det fått hjälp af Österrike.

Enligt hvad vi redan i föregående nummer nämnt, befinner sig Montenegro nu

återigen i öppen strid med Turkiet, och furst Danielo har härunder uppträdt med åtskilliga anspråk, hvori han tillochmed blifvit understödd af ett par af Europas stormakter.

Deu montenegrinske fursten lærer härvid ha visat sig i hög grad beräkande. Han skall sålunda till en början, vid de underhandlingar, som blifvit förda mellan honom och Portens sändebud, Kemul Effendi, ha förklarat sig villig att erkänna sultanen såsom öfverherre, om blott några distrikter af Herzegowina och sandshakatet Skutari finge tillåtelse att sluta sig till Montenegro, hvartill de sjelfva vore hågade.

Under tiden har han äfven afsänt tre senatorer till hofven i Wien, Petersburg och Paris, för att anropa dessa rikens kejsare om beskydd mot Turkiet samt redogöra för Montenegros förhållande till nämnda land.

Härefter har man hört omtalas, att Portens kommissarier Kemal Effendi, gjort de främmande konsulerna det meddelandet, att turkiska regeringen icke är obenägen att till Montenegro afstå dalen Nisic-Rudine, som nu hör till Herzegowina och är mycket fruktbar samt kan gifva uppehälle åt 10,000 personer, derest den odlas.

Emellertid har England för ordnandet af Montenegro-frågan föreslagit, att man skulle uppdragä åt en kommission, bestående af de fem stormakternas fullmäktige, fastställandet af den år 1816 bestå-

ende gränsen för Montenegro, och har detta förslag blifvit gilladt af både Österrike och Porten sjelf.

Frankrike och Ryssland ha deremot önskat att Montenegro skulle tillerkännas territorialhöghet öfver Grabowa-området.

Medan de stora makterna underhandlat härom hafva Montenegrinerna, såsom bekant är, helt sorglöst begått det nyss beskrifna dådet vid Grahowo, hvarigenom de tillfogat sina oförberedda motståndare en så känubar förlust, och hvilken hos dessa måste väcka en så mycket djupare harm, som Porten nästan samtidigt utfärdat befallning till truppernas befälhavare att inställa alla fiendtligheter, icke blott mot de upproriske i Herzegowina, utan äfven mot Montenegrinerna.

Såsom ett värdigt efterspel till öfverrumplingen vid Grahowo hafva Montenegrinerna derefter spridt sig åt flera håll samt brännt, härjat och plundrat. Flera byar ha dervid blifvit totalt utplundrade och ödelagda, hvarefter en stor del af dessa stråtröfvere begifvit sig hem med ett rikt byte.

Hvad intryck allt detta skall komma att göra på den af Stormakterna öfverenskomna Montenegro-konferensen (i Konstantinopel) torde man snart få förspörja.

Förmodligen förlitar sig furst Danielo äfven denna gång på sitt gamla ryggsöd, "skyddsherren" i Petersburg — helst det i dessa dagar blifvit kunnigt, att han med denne åter kommit på den vänskapligaste fot. Man erfar nemligen följande:

derföre gifva mig tålmod till nästa dag, för att få fullkomlig visshet.

Ehuru mordet helt nyss blifvit begånget och liket ännu icke var begrafvet, skulle saken likväl genast afgöras, emedan domstolen nu i alla fall var samlad för de sessioner, den hvar fjerdedels år plögade hålla, och både en anklagare och vittnen voro tillstädes.

Då jag nästa morgon inträdde i domsalen, kom saken genast före.

Den anklagade var en man af ej mer än tjugufem års ålder och hette Edvard Demarton. Han hade i flera år varit anställd som biträde hos Wallace och ansågs för en skicklig ung köpman. Jag hade haft affärer med honom och tyckt mycket om honom. Han var snärt till växten af vackert utseende och egde sitt lands stolthet, hvilket gaf honom fasthet och värdighet, utan att göra honom högmödig. Han var utan föräldrar, af fransk härkomst samt född och uppfostrad i New-Orleans.

Jag kunde tydligt se honom. Han var blek och tyck-

DET OVÄNTADE VITNET.

En amerikansk rättegångshistoria.

Id mitt sista besök vid Mississippi kom jag en höstafton till byn Deepwoods, dit jag begifvit mig ifrån Moody Creek. Vårdshuset var fullt af folk och jag fick höra att det hölls ting. Vid öfra ändan af dombordet suto domarne och ett halft dussin advokater, distriktets tjänstemän och talrika åhörare.

Jag hade något att uppgöra med en köpman på platsen, vid namn Landor Wallace, och begaf mig derföre till hans affärskonter, som var mig bekant. Jag fann detta emellertid stängdt och vände mig derföre till hans enskilda bostad. Jag bullade der på och en svart tjänstefru öppnade.

Då jag frågade henne om herr Wallace vore hemma, betraktade hon mig först en stund helt allvarsamt och brast derefter i gråt.

— Master hemma? Master vara död! — sade hon, häftigt snyftande.

Derefter fick jag af henne höra, att han dagen förut blifvit mördad och att det redan följande morgon skulle hållas ransaking derom.

Under sådana omständigheter ville jag icke störa familjen, och sedan jag lätit negressen meddela mig några närmare upplysningar rörande det som passerat, återvände jag till vårdshuset, för att der erhålla fullständigare uppgifter.

Der hörde jag visserligen åtskilligt tal om saken, hvilket likväl, icke gjorde denna klar för mig, och måste

Den montenegrinska senaten, med hvilken fursten delar lagstiftande och verkställande makten, har bifallit ryska synodens yrkande, att klostrens gods, dem regenten haft nog djerfhet att seqvestrera, genast måtte återställas och deras tione ingå såsom förut. Fursten har också nödgats åtskilja den kyrkliga makten från den världsliga samt gifva sitt bifall till utnämmande af en under ryske patriarken subordinerande biskop af Montenegro. En brorson till fursten har med anledning häraf redan afrest till Petersburg, för att vigas till biskop.

Förutom detta har furst Daniëlo äfven utfärdat en förordning, som anbefaller, att man vid den offentliga gudstjensten hädanefters skall i bönformuläret införa förböner för ryska kejsaren och kejsarinnan äfvensom för den ryska ortodoxa synoden.

Efter dylika mått och steg torde det falla sig svårt för furst Daniëlo att vidblifva sitt förut gifna löfte, att på vissa villkor erkänna sultanen i Konstantinopel som sin öfverherre, äfven om denne visade sig hågad att ingå på de dermed förbundna villkoren.

Dock — Daniëlo Petrowitsch tyckes hafva en temligen elastisk karakter och torde således kunna förklara både Rysslands, Turkiets och Österrikes regenter för sina "skyddsherrar."

Furst Daniëlo, som nu är trettio år gammal, är liten till växten, men det oaktadt lika kraftfull och smidig till sin

yttre menniska, som han redan till sitt inre visat sig vara.

Den Schweitziska Centralbanan.

(Efter "Illustrirte Zeitung.")

I det Schweitziska jernbansnätet, på hvars fulländning man flitigt arbetar, intager centralbanan genom sitt läge och sin utsträckning ett viktigt rum. Börjande i Basel, den ansevärdaste handelsplatsen och en af hufvudingångarne till Schweiz, drager den sig i sydostlig riktning, först utåt Rhendalen och sedan utåt Ergolz-dalen, genom kanton Basel, genom bryter Jurabergskedjan vid nedra Hauenstein och delar sig vid hufvudpunkten Olten i flera grenar, dels vesterut åt Luzern, dels österut till Aarau, der den sammanträffar med den ifrån Bodensjön öfver Zürich kommande nordostbanan. Den underhåller sålunda förbindelsen mellan de viktigaste orterna i central-Schweitz.

Men dess betydelse visar sig ännu större vid en blick på dess internationela läge, hvarigenom den på samma gång utgör icke blott den viktigaste delen af tvenne hufvudtrafik-linier för Schweiz, utan äfven för mellersta Europa. Basel är nämligen utgångspunkten för två stora jernvägslinier, den fransyska östbanan och den tyska Rhenbanan; och sålunda är linien Basel-Luzern å ena sidan den naturliga fortsättningen af de två stora linierna, som, i riktning från norr till söder, med åtskilliga grenar vidrörande hamnarne vid Östersjön och Nordsjön, öfver Paris och

Strassburg, på venstra Rhenstranden, samt öfver Frankfurt och Karlsruhe, på högra stranden af samma flod, hafva en föreningspunkt i Basel, derifrån sedan den kortaste vägen till Italien öppnas genom Schweiz.

Det stora centralban-nätets samtliga grenar hafva en längd af 205 1/2 kilometer (omkr. 20 svenska mil) och äro fördelade på sex kantoner.

På alla de Schweitziska jernbanorna förekomma mer eller mindre starka krökningar. Detta är således äfven fallet med centralbanan, och med anledning deraf har man för trafiken inrättat vagnarne efter den amerikanska metoden, emedan dessa dags vagnar genom sitt rörliga underrede och egendomliga konstruktion jemte en större egen tyngd visat sig mer lämpliga för krökningars passerande, såsom de ock erbjuda en större trygghet mot hjulens glidande ur spåret.

Trappor och dörrar äro placerade vid vagnarnes ändar, hvilket medgifver en obehindrad kommunikation från ena ändan af tåget till den andra samt ganska mycket bidrager till tjänstemännens säkerhet samt de flesta resandes tröfnad.

Man måste i allmänhet gifva de Schweitziska banorna, och i synnerhet centralbanan, det loford, att man vid deras anläggande tagit i betraktande såväl tjänstemännens behof, ändamålsenlighet och bekvämlighet, som ock en enkel och lätt form; men att man äfven på samma gång, som man undvikit all luxuriös och än-

tes lida djupt, men såg icke ut som en skyldig man. Jag trodde ej heller att han begått något mord; ty han hade dertill visat sig alltför god och hederlig.

Äntligen började rättens session. Vittnena afgävo sina berättelser, och mitt mod började sjunka, då jag fick höra alla de omständigheter, som talade emot honom.

Det var bevisligt, att han velat ha Landor Wallace's bror dotter till äkta och att farbrodern satt sig deremot. Derigenom hade en tvist uppstått, och Demarton hade lemnat sin principals tjänst.

Vidare kunde det bevisas, att han utmanat Wallace på duell — och att den sednare ej hade antagit detta, emedan han sagt sig ej kunna slåss med en person, som han ansåg som sin son. Och slutligen var det äfven bevisligt, att Demarton blifvit ursinnig häröfver och med en ed bedyrat, att herr Wallace antingen skulle slåss med honom, eller ock få skylla sig sjelf för följderne, emedan han vore besluten att skaffa sig upprättelse.

Samma dag som mordet begicks hade köpmannen ridit till Dantonville, och en half timma senare hade den anklagade tagit sig en häst och yttrat, att »han snart skulle hinna upp herr Wallace.» Derefter hade han, enligt hvad trenne vittnen intygat, tillagt: »Jag kan lika väl uppgöra saken på vägen till Dantonville som annorstädes.»

Detta var klockan sex eftermiddagen. Omkring klockan nio kom en man vid namn Harold farande på nyssnämnde väg, påträffade der Wallace's lik och såg i samma ögonblick Edvard Demarton rida från platsen. Han igenkände honom tydligen i mänskenet. Han hoppade då af hästen, fann köpmannen i medvetslöst tillstånd, blödande ur flera djupa sår, och derbredvid en knif med silfverhandtag, hvilken tillhörde den anklagade. Knifven var betäckt med blod, och läkarne förklarade, att såren blifvit gjorda med den. Man fann äfven att hufvudet fått ett slag, hvilket ensamt för sig varit dödande.

Harold var en utsäfvande sälle, stor, bredaxlad, inemot fyratio år gammal, med dystra, råa ansigtsdrag och

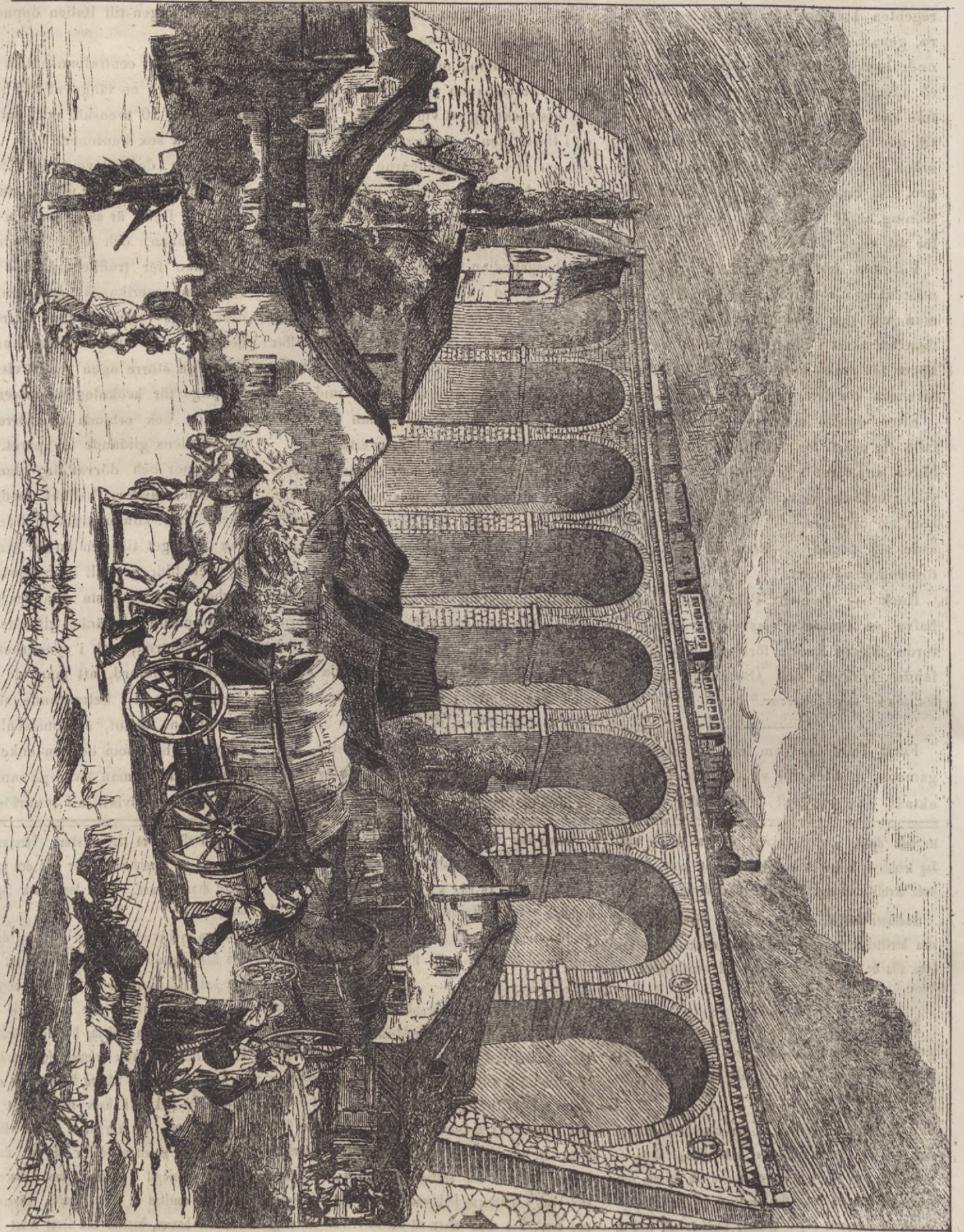
såg sjelf alldeles ut som en skurk. Försvarne påminde äfven om att Harold haft tvister med den anklagade och svurit denne hämnd. Detta togs dock föga i betraktande.

Saken tycktes alltför tydligt tala emot den anklagade. Han hade utmanat den mördade och svurit honom hämnd; han hade följt efter honom; man hade hört honom säga, att han med köpmannen ville uppgöra sin sak på landsvägen; hans blodiga knif låg hos den mördade och hans kläder och händer hade befunnits fulla med blod.

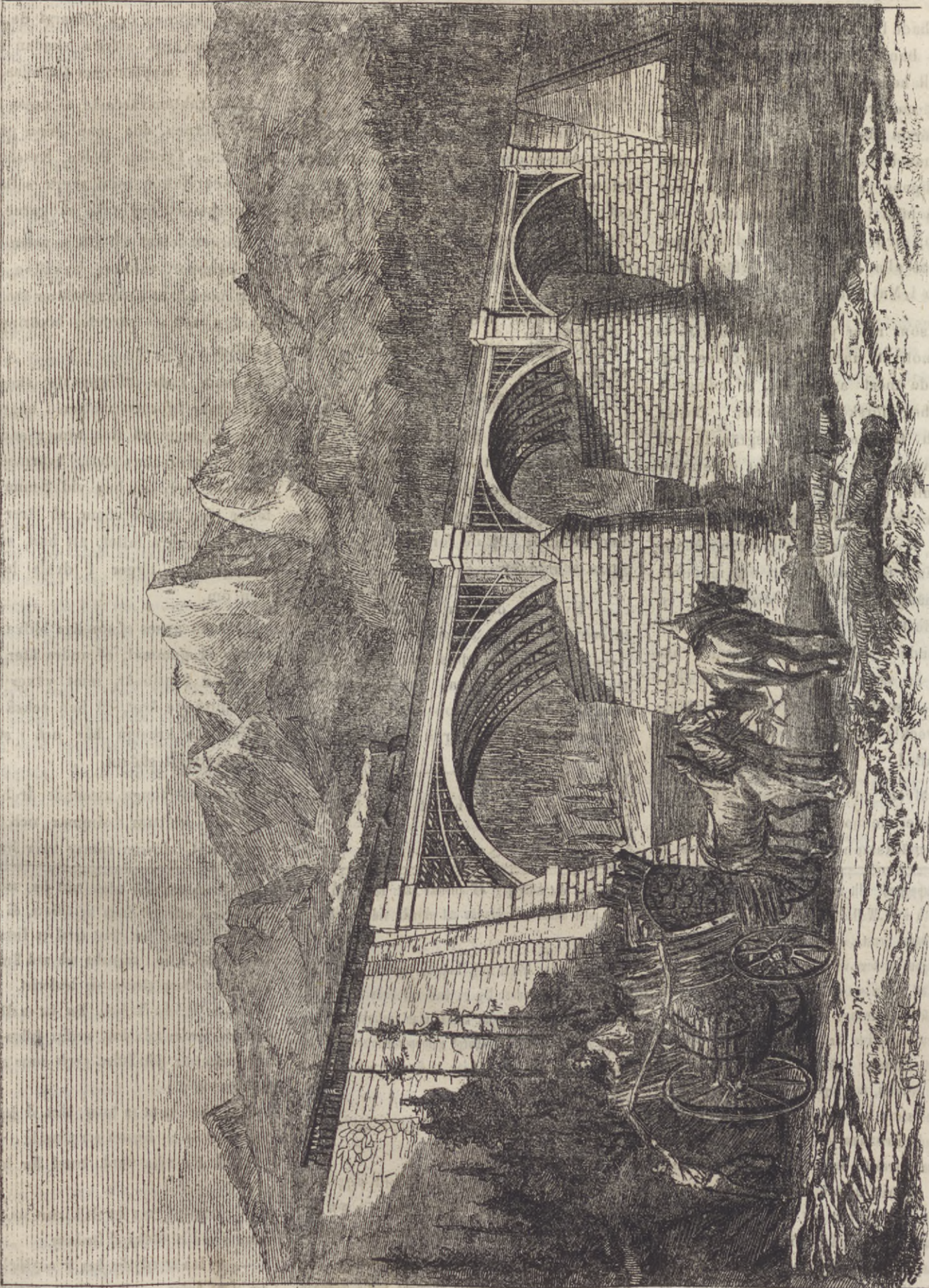
Äntligen lät man Edvard Demarton få ordet.

Han var blek, men hans stämma fast. Han tog först Gud till vittne, att han talade sannt. Derefter uppgaf han, att han på eftermiddagen af den dag, då mordet skedde, tillbringat flera timmar hos Wallace och att tvisten dem emellan då blifvit bilagd. Köpmannen hade då förklarat honom, hvarför han förut nekade honom sitt bifall. Hans broder hade af honom tagit det löftet, att han ej skulle låta sin dotter gifta sig innan hon fyllt tjege år.

(Fortsättning pag. 202.)

Schweiziska Centralbanan: Viadukten vid Rüdlingen.

Schweitziska Centralbanan; Jernbron vid Olten.

damålslös grannlåt, likväl icke uraktlåt att åstadkomma sådana lämpliga prydnader, som stå i harmoni med landets arkitektur i öfrigt.

Man hade bestämt, att den år 1853 påbörjade banan under sommaren 1858 skulle till hela sin längd vara öppen för trafiken; men redan den 27 April brusade det första tåget fram genom Hauensteins tunnel — detta jätteverk af mänsklig intelligens, kraft och ihållighet, som är af så högt intresse för teknikern, för geologen, men äfven fortfarande i troget minne hos alla, genom den förfärliga katastrofen i Maj 1857.

Den, som reser på centralbanan, föres af lokomotivet under ständig omvexling genom de mest angenäma, af mångfaldiga behag förskönade trakter. Basels rika och fruktbara fält, begränsade af den gamle fader Rhen samt söderut af gröna kullar och skogbeklädda berg; stora och vackra handelsplatser; det pittoreska, i nya former ständigt framstående Jura; ruiner från medeltiden och moderna slott; mångfaldiga uppenbarelser af en liflig industri; Aargaus yppiga ängar och Bernerlandets solida välstånd samt här och der en skymt af de skimrande snöbergen — se der föremål, hvilka för blicken utveckla sig till en rik och förtjusande tafla!

Men äfven en mängd konstbyggnader skola under denna färd draga den resandes uppmärksamhet till sig. Tvenne af

— Vi uppgjorde allt i godo, — fortfor den anklagade — och herr Wallace frågade mig, om jag ville återvända i hans tjänst. Innan jag kunde svara derpå, kom der någon in, som ville tala vid Wallace. Jag sade honom då, att jag måste resa till Dantonville och skulle efter min återkomst infinna mig hos honom. Han svarade, att äfven han måste fara dit och bad mig der uppsöka honom. Derefter hade jag några göromål vid sjön, och då jag återkom, fick jag höra att Wallace redan för en halftimme sedan farit bort. Jag lät genast sadla min häst och sade, idetsamma jag steg upp på den, de ord, som vittnena upprepat. Jag yttrade dem i en skämtsam mening, då vår tvist ju hade blifvit uppgjord på vänskapligt sätt. Jag red bort och fann efter vid pass tio (engelska) mils resa herr Wallace's häst stående invid vägen, och längre bort låg köpmannen, badande i sitt blod. Jag hoppade då af hästen och föll på knä bredvid honom. Jag upplyftade hans hufvud, ropade hans namn, fann honom ännu varm; men lifvet tycktes redan ha flytt. Härunder blefvo mina händer och kläder fulla med

dessas finna vi afbildade å sidd. 200—201.

Den ena af dem är dalöfvergången vid Rümelingen i Hamburgerthal (Kanton Baselland) der en 460 fot lång viadukt höjer sig 82 fot öfver daldjupet. Man ser der ett vackert, fast och prydligt arbete, hvars materialier utgöras af Jurakalksten (gul oolith) samt snäckkalksten.

Den andra konstbyggnaden är jernbron öfver Aar-floden, vid Olten (Kanton Solothurn), hvilken man uppnår straxt efter det man passerat Hauensteins underjordiska hvalf. Denna brobyggnad utmärker sig för en på samma gång djerf och smakfull konstruktion, har, likasom viadukten vid Rümelingen, tvenne hjulspår och har i ett för allt kostat 450,000 rdr riksmünt.

Humoristiskt.

— Hvad är det för likhet emellan uppriktiga vänner och de första grå håren?

— Man rycker bort dem och kastar dem ifrån sig, då de fortfara att säga oss bittra sanningar.

— Hvad är det för skillnad emellan en *ostronätare* och en *advokat*?

— Ostronätaren uppslukar sina nakna klienter och låter deras hus ligga orörd; advokaten deremot uppslukar huset och låter de nakna klienterna vara i fred.

Upplösning på Charaden i N:o 25:
Ben-hus.

blod; men det kom jag då allsicke att tänka på. Jag hade intet annat att göra än att skynda vidare och skaffa hjälp.

— Man har frågat mig, hvarför jag icke red till Dantonville, hvilket endast låg en half mil ifrån stället. Derpå hade jag ej kommit att tänka, utan instinkten dref mig hemåt. Efter fyra mils skarpt galopperande stupade min häst, och straxt derpå blef jag af Harold och en annan man arresterad som mördare.

Efter detta svaromål satte sig ynglingen åter, och domaren skakade på hufvudet.

En sådan historia kan hvem som helst uppgöra, för att bedraga de edsvurne; — sade han — men ingen skall tro den, då sådana omständigheter äro förbanden.

I få ord sagdt, det tycktes ej finnas något hopp öfrigt för den unge mannen. Ehuru åhörarne kände medlidande med honom, skakade de likväl på hufvudet, då han bedyrade sin oskuld.

Domaren hade gifvit en resumé af saken samt visat

Björnjagten.

Bland de vilda djur, som längst bibehållit sig i flera af Europas länder äro vargen, björnen och lodjuret de, som göra människorna största skadan och derföre också oupphörligen förföljas.

Den fruktansvärdaste af dessa är onekligen björnen, den man ännu påträffar i Schweiz, Tyrolen, Polen, Ryssland, Sverige och Norge, samt mera sällan i de böhmiska och bayerska skogarne.

Björnen lefver till större delen af frukter, knoppar, ekällon, bokällon, säd och kött; men hans älsklingsrätter äro honung, myrugg, fisk — särdeles laxöring — och kräftor.

Ensam i de aflägsnaste skogstrakter tillbringar björnen vintren i någon klippåla, sugande på sina ramar samt förtärande det myckna fett, hvarmed han är belastad; och om han vid denna tid ofta faller i en längre sömn, så lär det likväl aldrig vara fallet, att han, som man ofta påstått, ligger i dvala hela vintren om.

Björnen anses af somliga blifva omkring trettio år gammal, af andra åter ända till fyratio å femtio år, samt växer ända till det sjuttonde året, då han också förlorar sitt dittills krusiga hår och i stället får mera lurfvigt sådant.

Trots sitt tunga utseende är han mycket vig, klättrar, simmar och springer förträffligt. I sina ramar eger han en o-

huru vittnesberättelserna talade emot den anklagade, och de edsvurne ville just draga sig tillbaka, då något buller uppstod vid dörren och straxt derpå en flicka med utslaget hår störtade in i tingsalen och med flammande ögon och böljande barm närmade sig dombordet.

Det var Isabella Wallace. Hon var en skön flicka med ädla, regelbundna anletsdrag, herrliga fylliga former, och hennes upprörda själstillstånd gjorde henne nu ännu skönare än vanligt.

Sedan hon kastat en hastig blick på den anklagade, vände hon sig till domaren och utropade:

— Är han redan dömd, herre? Har han befunnits skyldig?

— Ännu icke; men det skall snart ske, — svarade domaren med ett uttryck af förvåning.

— O, han är oskyldig, han är oskyldig! — ropade den sköna flickan. — Han är ingen mördare! Hör hit, rättsbetjenter, gripen Harold! Låten honom ej undkomma! Fort till verket!

I samma ögonblick flickan kom in, hade Harold när-

erhörd styrka, hvarför han också vid ett anfall ställer sig på bakfötterna och genom ett slag eller en kramning söker tillintetgöra sin fiende, hvarunder han ursinnigt gnisslar med tänderna, men ej brummar, utan endast låter höra ett starkt fnysande.

Björnen angriper andra djur, endast då han drifves af hunger. Menniskan anfäller han ej heller, så vidt han ej retas, men söker då krossa eller qväfva sin fiende med sina ramar samt sönderliter honom med sina klor, hvaremot han föga betjenar sig af tänderna. Då han angriper fyrfota djur, hoppar han upp på deras rygg.

Har han hemäktigt sig en get eller en ko, så förtär han alltid först spenarne och sedan njurarne samt sönderliter derefter sitt rof och bortsläpar åtskilliga delar deraf. Hvad som återstår förvarar han i bergsklyftor eller ock i jorden.

Björnhonan, som föder fyra å sex ungar, är vid den tiden mycket ond. Björnen anses också vara mycket lättretligare än vanligt, då han om sommaren kommit att äta omogna bär, så att han blifvit ömtändt.

Den skytt, som säkrast vill fälla björnen, bör passa på just då denne blifvit retad och med upplyftade ramar går emot sin fiende. Dock måste kulan träffa någon ädel kroppsdel, derest icke jägaren snart vill få ett hårdt famntag af nalle. Han bör härvid ej heller förgäta

att björnarne lefva i den ömmaste förening med hvarandra och att ett par ej håller sig långt åtskilda från hvarandra, hvarför han har att bereda sig på en ny strid med den till hjälp framskyndande maken.

Björnens skinkor, ramar, hufvud och tunga anses som delikatesser och apotekarne använda hans ister, hvilket bland andra förträffliga egenskaper äfven anses ega den, att befordra hårväxten. Djurets skinn, som är mycket tjockt, värderas högt och utgör en vigtig handelsartikel.

Bland alla björnarterna är, näst efter isbjörnen, den brune nordamerikanske björnen den farligaste och tillika äfven den störste; ty denne uppnår ofta en längd af nära fyra alnar och är derjemte otroligt seglifvad, hvarföre Indianerna för honom hysa en utomordentlig fruktan och endast i ett stort antal våga angripa honom.

Omstående planch framställer en björnjagt, som egt rum i närheten af Petersburg och hvarvid nuvarande ryske kejsaren lyckades fälla en stor björnhona, i hvars ide man sedan fann fyra ungar.

Men vi behöfva i vårt land ej hemta dylika berättelser utifrån. Att björnjagten med all framgång bedrifvits äfven hos oss har genom den ryktbare *Lloyd* blifvit nogsamt bekant; och då och då hör man ännu omtalas huru en modig skytt i någon af våra norra provinser, med större eller mindre våda, dragit i fejd emot björnen och fällt honom.

Vi meddela här en sådan historia, den vi för två år sedan hörde förtäljas i en af Dalarnes finnmarker.

En gubbe från Brindås *) — sade berättaren — var en dag ute i "fogelskogen" och fick der till sist skjuta en "fjärann" (tjäder). Vid det skottet small, fick finnen då se en björnhona springa upp ifrån buskarne, med, som han tyckte, två ungar i sällskap. Dessa föste hon nu upp i en fur och klättrade sedan sjelf efter, för att få dem nog högt upp.

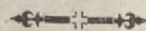
Emellertid laddade finnen sitt gevär på nytt, och då björnhonan skulle vända om ned igen, träffades hon af hans skott, så att hon död nedföll till trädroten. Derefter nedsköt finnen ytterligare de båda ungarne, som han såg uppe i trädet.

En kamrat, som ifrån grannskapet hört skotten, kom nu också till platsen och fick se gubbens rika fångst. Eld uppgjordes i skogen, och de begge finnarne satte sig der på den fällda björnhonan, medan de värmde sig.

Bäst det var hörde de något läte uppfån den nyssnämnda tallen och upptäckte snart att en tredje björnunge satt uppkrupen i högsta toppen.

Ett nytt skott träffade äfven denne, så att han föll död ned midt i sjelfva eldbrasan.

*) En fänggård, belägen ett par mil ifrån Liljendals bruk vid Vermlandsgränsen.

mat sig dörren och vid hennes sista ord försökte han smyga sig ut; men en stark matros fasthöll honom då, till dess sheriffen hunnit dit. Han ville ej låta fångsla sig; men ett par handklofvar gjorde honom likväl snart oskadlig och han blef åter införd i salen.

— Hafven nu den godheten, — sade flickan till domaren — att skicka någon till min farbror, för att inhämta hans yttrande. *Han lefver!*

Vid dessa ord sprang Edvard Demarton upp från sin plats och uppgaf ett glädjerop. Men hans känslor voro alltför häftigt upprörda och han nedföll vanmäktigt.

När han åter kommit sig före, omtalade Isabella för honom hvad som hade hänt. Hon sade, att tvänne läkare sysselsatt sig med hennes onkel, att han vaknat upp ur sitt medvetlösa tillstånd och kommit till full sans igen, samt ville nu säga de behörige embetsmännen hvem som anfallit och mördat honom.

Sessionen blef genast tills vidare uppskjuten och domaren begaf sig sjelf med tre jurister och de edsvurnes ordförande till köpmannens hus. Läkarna förklarade att

denne ej kunde lefva länge, och tjenstemännen satte sig genast vid den dödligt sårades bädd.

Denne bekräftade nu hvad Demarton uppgifvit rörande biläggandet af deras tvist samt afsigten med hans resa till Dantonville. Köpmannen hade på vägen dit medfört femtusen dollars i en plånbok. Det började redan mörkna då han red bort, men månen lyste dock. Då han kommit till skogen, upphanns han af Harold. Han fruktade denne, som hade sett honom stoppa på sig penninngarne, och grep derföre efter sin pistol; men innan han hunnit få upp denne, gaf honom Harold ett slag, så att han föll af hästen, och sedan erinrade han sig att våldsvärkaren flera gånger stuckit efter honom samt fräntagit honom plånboken. Mera kunde han ej påminna sig.

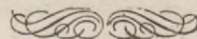
Denna berättelse blef tagen till protokollet, och läkarne intygade, att den sjuke, vid dess afgifvande, varit vid sina sinnens fulla bruk.

Derefter fortsattes åter rättegången, och Edvard Demarton blef af de edsvurne genast frikänd. Åskådarne utbru-

sto dervid i ett högt jubel, hvilket domaren ej förmådde nedtysta.

Straxt derpå blef Harold anklagad och dömd. Då han såg sig vara förlorad, tillstod han mordgerningen och ränet. Han hade vetat att Demarton skulle rida till Dantonville, och stal derföre den unge mannens knif, för att kasta misstanken på honom.

Herr Wallace ledde till följande förmiddag. Före sin död lade han sin vackra brordotters hand i Edvard Demartons och bad dem bo kvar i hans hus. Han egde inga barn, och Isabella ärfde hans förmögenhet, hvarvid han dock förordnade att Edvard skulle förvalta denna och fortsätta hans handelsrörelse. Förlusten af den älskade onkeln beredde visserligen Isabella djup sorg; men detta hindrade henne likväl icke att med glädje hängifva sig åt den tanken, att den älskade på ett så underbart sätt blifvit bevarad åt henne, och båda ledde efter sin förening utomordentligt lyckliga.

En björkjäger.

Härmed följer Romanbihaget: "Adepten," pag. 25—32.

Nästa N:o utgifves Söndagen den 4 Juli.

C. PETERSENS OFFICIN 1858.